

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Південний регіональний центр
Національної академії правових наук України

**ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

*20 травня 2016 року
м. Одеса*

У двох томах

Том 1

Одеса
«Юридична література»
2016

УДК 340(477)(063)
ББК 67(4Укр)я43
П685

Перший том збірника матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» відображає результати філософських, політичних, соціологічних, загальнотеоретичних та історико-правових досліджень держави та права. Розглядаються актуальні проблеми міжнародного права, права Європейського союзу і порівняльного правознавства, сучасного конституціоналізму, морської та митної політики держави. Приділено увагу питанням трудового, земельного, аграрного та екологічного права, права соціального забезпечення. Аналізуються проблеми застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у правовій сфері.

Видання буде корисним для наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих юридичних навчальних закладів, юристів-практиків, а також для політологів та соціологів, які цікавляться особливостями правового розвитку сучасної України.

Відповідальний редактор *М. В. Афанасьєва*

Друкується за рішенням вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (*протокол № 5 від 8 квітня 2016 р.*)

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978–966–419–261–0 (у 2 т.)
ISBN 978–966–419–262–7 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія»,
2016
© Південний регіональний центр
Національної академії правових
наук, 2016

Незважаючи на те, що погроза силою є *prima facie* неправомірним актом за ст. 2 (4) Статуту ООН, на думку автора, можливість держави вести самооборону шляхом погрози силою повинна знайти підтримку серед міжнародного співтовариства та відповідне закріплення у міжнародно-правовому акті. З огляду на те, що у сучасному світі багато держав насичують свою політику погрозами, в тому числі військової сили, що не мають характеру самооборони, особливо відповідальною тут постає роль Ради Безпеки ООН, як основного контролюючого механізму за правомірністю таких погроз.

Список використаних джерел

1. Статут Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf.
2. Green J. A., Grimal F. The Threat of Force as an Action in Self-Defense Under International Law // *Vanderbilt Journal of Transnational Law*. — 2011. — Vol. 44. — P. 285–329.
3. Brownlie I. *International Law and the Use of Force by States* / Ian Brownlie. — Clarendon Press, 1963. — 532 p.
4. Report of the Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia. Vol. III (September, 2009) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.caucasus-dialog.net/Caucasus-Dialog/Activities_&_Docs_files/IIFFMCG_Volume_III%20Kopie.pdf.
5. *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion* // I. C. J. Rep. — 1996.
6. Constantinou A. *The Right of Self-Defence under Customary International Law and Article 51 of the UN Charter* / Avra Constantinou. — Brussels: Bruylant, 2000. — 225 p.

КУЗЬМІН Е. Е.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних відносин

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ СТОРОНАМ У ВНУТРІШНІХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Нагальна проблема сучасності — «проблема інтернаціоналізації» збройних конфліктів неміжнародного характеру дуже часто виходить на якісно-новий рівень і, як правило, трансформується в іншу глобальну проблему — проблему надання допомоги третіми державами сторонам внутрішніх збройних конфліктів [4, с. 135]. Специфіка такої допомоги залежить від того, кому вона здійснюється, наприклад, повстанцям чи

уряду [3, с. 244]. Примітним є те, що сучасне міжнародне право й досі по-різному оцінює таку допомогу [1, с. 44].

Не викликає жодних сумнівів стосовно того, що неправомірно можна вважати передусім допомогу, яка надається так званій повсталій стороні, у зв'язку з тим, що у міжнародній практиці така допомога, кваліфікується як «підривне втручання». Проте, незважаючи на те, що в ряді декларацій Генеральної Асамблеї ООН виходять із протиправності «підривного втручання», міжнародне право, що діє на основі принципу взаємності, не може не співвідносити цю заборону з вирішенням проблеми надання допомоги уряду як іншій стороні внутрішнього збройного конфлікту [2, с. 298]. Якщо існуючий уряд втратив (народну) необхідну підтримку і утримується при владі лише, наприклад, завдяки іноземній допомозі, то хіба ця ситуація не створює умов для правомірного контрвтручання на боці повстанців, тим більше якщо вони борються за незалежність своєї країни [1, с. 45]?

Прихильники надання допомоги уряду обґрунтовують правомірність такого кроку тим, що тільки уряд, представляючи державу, правомочний висловити «прохання і згоду», що є головною підставою для вступу іноземних військ на територію країни і надання йому інших видів матеріальної підтримки. Однак, ця теза, не менш аргументовано спростовується тими, хто вважає, що сам факт громадянської війни ставить під сумнів компетенцію уряду і його правомочність діяти від імені держави. Отже, в цьому випадку, мова йде, про допомогу не державі, а лише уряду як однієї зі сторін у конфлікті, що претендує нарівні з іншою стороною – повстанцями – на владу і представництво своєї держави. Така допомога уряду виправдовує надання зацікавленими державами на засадах взаємності допомоги повсталій стороні, що створює в кінцевому рахунку умови для ескалації та інтернаціоналізації внутрішнього конфлікту [1, с. 45].

У випадку, якщо принцип взаємності обумовлює заборона на надання допомоги повстанцям, відмовою в допомозі уряду, то немає підстав ставити і уряд у положення, гірше в порівнянні з повстанським рухом. Адже, повстання, і це теж необхідно підкреслити, з самого початку, може бути результатом іноземного «підривного втручання», яке порівнюється сучасним міжнародним правом до акта непрямой агресії. Якщо це так, то іноземна допомога уряду розцінюється як форма здійснення третьою державою права на колективну самооборону [1, с. 45–46].

Таким чином, юридична складність оцінки залученості третіх держав у внутрішній збройний конфлікт пов'язана з різним обсягом заборон на надання допомоги повстанцям і уряду. Під «підривним втручанням» розуміється заборона на надання практично будь-якої (за винятком гуманітарної) допомоги, повстанцям. Що ж стосується допомоги уряду, то вимоги сучасного міжнародного права зводяться до того, що державам дозволяється постачання існуючій владі грошей та зброї в ході

будь-якого типу громадянської війни, але забороняється відправлення військ для допомоги владі, за винятком випадків протидії «підривній діяльності» [5, с. 183–184].

В зв'язку з цим, досить поширеною є думка про те, що така асиметрія існуючих міжнародних зобов'язань може бути подолана шляхом застосування до конкретного внутрішнього конфлікту принципу пропорційності, за допомогою якого, можна було б зрівняти заборони на надання допомоги обом сторонам. Йдеться про поширення на кожен внутрішній конфлікт режиму нейтралітету, який передбачав би заборону поставок зброї та надання фінансової допомоги обом сторонам, ставлячи їх в умови матеріальної рівності по відношенню один до одного. У правовому ж плані — це дозволяло б запобігати «підривному втручанням», посиленнями на «маріонетковість» уряду, а значить, виключало б можливість зловживання правом на самооборону недостатньо легітимними урядами і підтримуючими їх з ідеологічних причин державами [5, с. 183–184].

Список використаних джерел

1. Егоров С. А. Вооруженные конфликты и международное право : дис. докт. юр. наук : 12.00.10 / Егоров Сергей Алексеевич. — Москва, 1999. — 285 с.
2. Міжнародне право : навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. — Київ : Юрінком Інтер, 2006. — 336 с.
3. Репецький В. М. Міжнародне гуманітарне право : підручник / В. М. Репецький, В. М. Лисик. — Київ : Знання, 2007. — 467 с.
4. Стрельцов Є. Л. До питання про сутність та види міжнародних конфліктів / Євген Львович Стрельцов // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право» : зб. наук. пр. — К. : НАУ, 2014. — № 4 (33). — С. 133–137.
5. Юридическая конфликтология / А. Д. Бойков, Н. Н. Варламова, А. В. Дмитриев, О. Л. Дубовик и др. ; отв. ред. : В. Н. Кудрявцев. — Москва : Изд-во ИГиП РАН, 1995. — 316 с.

ЛЮБАШЕНКО В. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних відносин

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ «ОБОВ'ЯЗОК ЗАХИЩАТИ»

Концепція «обов'язок захищати» увійшла до міжнародно-правового дискурсу у 2005 році з прийняттям Підсумкового документу Всесвітнього саміту, в якому були закріплені основні положення концепції. З цього часу концепція виокремилась в один із інструментів

Линдюк С. С.

Поняття регламенту місцевої ради 308

Розділ VI

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Пашковський М. І.

Уніфікація матеріального та процесуального права міжнародних кримінальних судів та трибуналів ad hoc 311

Зелінська Н. А.

Євроінтеграційні процеси в сфері транснаціонального кримінального права 313

Андрейченко С. С.

Питання атрибуції в контексті екстериторіального застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 315

Мануїлова К. В.

Відповідальність за завдання прямої шкоди згідно з регламентом Рим II 318

Белогубова О. О.

Поняття та особливості міжнародного приватного трудового права 321

Плотніков О. В.

До питання про необхідність впровадження в Україні концепції перехідної юстиції 322

Грушко М. В.

Звичаєве міжнародне гуманітарне право щодо захисту військовополонених 324

Камінський І. І.

Погроза силою як акт самооборони у міжнародному праві 327

Кузьмін Е. Е.

Деякі аспекти проблеми зовнішньої допомоги сторонам у внутрішніх збройних конфліктах 329

Любашенко В. І.

Позиція України щодо концепції «обов'язок захищати» 331

П685 **Правові** та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. — Одеса : Юридична література, 2016. — 676 с.

ISBN 978–966–419–261–0 (у 2 т.)

ISBN 978–966–419–262–7 (т. 1)

Перший том збірника матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» відображає результати філософських, політичних, соціологічних, загальнотеоретичних та історико-правових досліджень держави та права. Розглядаються актуальні проблеми міжнародного права, права Європейського союзу і порівняльного правознавства, сучасного конституціоналізму, морської та митної політики держави. Приділено увагу питанням трудового, земельного, аграрного та екологічного права, права соціального забезпечення. Аналізуються проблеми застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у правовій сфері.

Видання буде корисним для наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих юридичних навчальних закладів, юристів-практиків, а також для політологів та соціологів, які цікавляться особливостями правового розвитку сучасної України.

УДК 340(477)(063)
ББК 67(4Укр)я43

Наукове видання

**ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції**

20 травня 2016 року
м. Одеса

У двох томах

Том 1

Українською, російською, англійською та німецькою мовами

Відповідальний редактор М. В. Афанасьєва

Технічний редактор *М. М. Бушин*
Дизайнер обкладинки *В. І. Костецький*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 39,29.
Тираж 282 прим. Зам. № 85 (16).

Видавництво і друкарня «Юридична література»
65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 7
Тел.: (048) 777-48-79, 728-75-45

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4284 від 23.03.2012 р.